

ASLI ÇAVUŞOĞLU

RÖPORTAJ

Nilüfer Şaşmazer

FOTOĞRAFLAR

Deniz
Ezgi Sürek

TARİH

16 Ocak 2017

Shares

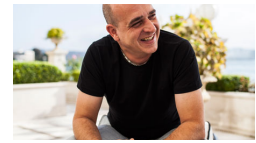

Comments

Aslı Çavuşoğlu, bir adakla başladığını söylediği “Kırmızı/Kırmızı” adlı çalışmasıyla 2015 sonbaharında gerçekleştirilen 14. İstanbul Bienali’de yer almıştı. Bu işe adadığı adağın bir sonucu mudur bilinmez, 2016 yılında sanatçı birçok güzel haberle anıldı: “Kırmızı/Kırmızı” dan parçalar MoMA ve British Museum koleksiyonlarında kendine yer buldu, aynı işin tümü Ortadoğu ve Körfez bölgesinin en büyük müzelerinden Katar’daki Mathaf koleksiyonuna dahil edildi.

BENZER YAZILAR

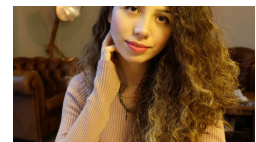
Steve
SANAT
Lazari

19
Subat
2016

Cem
SANAT
Dinler

30
Mart
2016

İtem
SANAT
Dilek

14
Subat
2017

ZERO RADYO ZERO NE DİNLİYOR? ▶

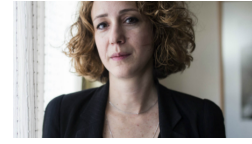

SONRAKİ ŞARKI

olarak henüz 2016 bitmeden sanatçının 4. Future Generation Art Prize'ın 21 finalistinden biri olduğu haberini aldık. Aslı ile bir araya gelip hem 2016'da yaşadıklarını hem de önümüzdeki planlarını dinledik.

2017

Zeyno
SANAT
Pekün
3 Ocak
2017

Sanırım senin için 2017'nin ilk röportajı bu olacak o nedenle 2016 ile başlayalım isterim. Geçtiğimiz yıl nasıldı?

İnişli ve çıkışlı bir yıld diyebilirim. Tabii ki inanılmaz güzel gelişmeler oldu, Manifesta'ya yeni bir iş yaptım, işlerim iyi koleksiyonlara girdi... Ama tabii bunun yanında Türkiye'deki gelişmeler de bütün bu güzel enerjiyi düşürdü. İnanılmaz sevindiğim bir şeyin ardından inanılmaz kötü bir haber aldım. O nedenle duygusal anlamda gelgitli bir yıld.

Future Art Generation

Çavuşoğlu, 4. Future Generation Art Prize yarışmasında, başvuran 4500 kişi arasından 21 finalist arasına seçildi.

2016'nın son güzel haberi 4. Future Generation Art Prize'ın 21 finalistinin arasına kalman oldu. Süreç nasıl gelişti?

15 Temmuz sabahı İtalya, Sicilya yakınlarında düzenlenen bir sanat festivaline gitmeye karar verdim. Son gün biletimi, vizemi aldım ve sabahında oraya uçtum. Adaya vardığımda Türkiye'den bir sanatçı arkadaşım "Aslı, ülkede neler oldu biliyor musun?" dedi

oldu. Oradaki küratör, koleksiyoner arkadaşlarım da İtalya'daki boş evlerinin anahtarlarını vermeyi teklif ettiler sağolsunlar. Böylece üç günlük bavulla, iki ay boyunca garip bir sürgün hayatı geçirdim. Ağustos ayının tamamında ise Venedik'teydim. Yarışmanın haberi o sırada karşıma çıktı. Başvursam mı diye biraz düşündüm çünkü yarışmalara pek katılmıyorum, hayatımda bir kere katıldım.

O da 2012'de ödülü Işıl Eğrikavuk'la paylaştığın Full Art Prize'dı değil mi?

Evet, ama yarışmalar özellikle takip ettiğim bir alan değil. Yalnızca bu sefer gerçekten çok boş vaktim vardı ve o dönem beni motive edecek bir şeye ihtiyacım olduğundan bu yarışmaya o enerjiyle başvurdum.

Kasım ayı sonunda finale kaldığını öğrenince nasıl hissettin? Sonuçta yarışmaya 4500'e yakın başvuru yapılmış, görünürlük ve moral açısından önemli bir etkinlik.

Bilmiyorum, finale kalacağımı düşünmesem başvurmazdım herhalde. İstenen kriterleri düşününce olabilir gibi geldi, o nedenle çok şaşırmadım ve esasında sanatçılardan yeni bir iş yapmaları istendiği için sevindim. Şubat ayı sonunda Kiev'de yarışmanın sergisi açılacak ve Mart ayında da ödül töreni var. Yani büyük ödül sanatçının hem portfolyosu hem de yeni ürettiği işe göre verilecek. Benim için en sevindirici tarafı, dediğim gibi, Türkiye politik olarak bu kadar kötü bir yöne doğru giderken en azından kafamı meşgul edecek yeni bir proje yapmak için bahane olması.

Projeye başladın mı? Biraz bahsedebilir

fikir şu: Türkiye’de gazeteciliğin geldiği noktayı biraz daha öteye taşıyarak 30-40 astrolog, falcı ve medyumla ülkenin ve dünyanın geleceği üzerine bir gazete yapmak. Davet ettiğimiz tüm bu insanlar mümkün olduğunca farklı politik ve etnik geçmişlerden olsun istiyoruz. Kürt, Ermeni, Rum ya da birçok farklı siyasi görüşe sahip olabilecek insanlarla. Diyarbakır’dan Sinop’a, Hatay’dan Edirne’ye kadar farklı şehirlerden insanlarla görüşüyoruz, oradaki arkadaşlarımız yardımcı oluyor. Mümkün olduğunca büyük bir çeşitlilik yaratmak ve dünyaya dair gelişmeleri onların gözünden öngörmek projenin amacı. Bu fal görüşmeleri, deşifre edildikten sonra haberleştirilecek ve gazete formatında basılacak.

Bu proje aynı zamanda şununla da ilgili: Bugün artık siyasi analiz yapabilme zemini inanılmaz kaydı ve varolan yayın organları tamamen propagandayla ilişkili. Bunu biraz daha abartırsak ne olur, gazetecilikte geldiğimiz noktayı bir şekilde ele alabilir miyiz gibi sorular soruyor proje. Bana kalırsa Türkiye gerçekten özellikle 15 Temmuz’dan sonra garip bir süreç geçirdi. Darbe girişimini bilen astrologlar ana haber bültenlerine çıkıp yorum yapmaya başladılar. Enteresan olan, yorumlarının son derece politik olması: “Sokağa çıkmayın bomba görüyorum”, “Şu yıldızla şu yıldız şu açığı yapıyor”, “Ekonomi böyle olacak”, “Uçak kazası olabilir” vs... Böylelikle habercilik batıl inançla karışıyor. Ve ilginç bir şekilde sansür mekanizmaları onlara pek de işlemiyor.

Herhalde bu yorumların spekülatif tarafı onları kabul edilebilir kılıyor.

Aynen; bu söylenenlerin dayandığı

Projenin çıktısı yalnızca gazete mi olacak?

Evet, gazete İngilizce olarak basılacak ve Kiev’de ziyaretçilere ücretsiz olarak dağıtılacak. Bir de Ukrayna dilinde kısa bir açıklama olacak.

[...]

Eskiden bir gazete aldığımda farklı görüşte birçok yazar olurdu, aynı gazete ya da medya grubu içinde bile yazarlar birbirleriyle atıştırlardı. Şimdi böyle bir şey görmek mümkün değil.

Geçenlerde okuduğum bir röportajında “Keşke hapisteki gazetecilerle bir gazete çıkarabilsem” demişsin, bu iki fikir birbiriyle bağlantılı denebilir mi?

Bu fikir çok daha önce gelmişti. Artık gazetelerin birer bayrak gibi olması beni çok rahatsız ediyor. Gazeteler tamamen kendi düşünceni tasdik etsin diye aldığı, başka hiçbir düşüncüyü okumadığın, öğrenmediğin bir şey haline geldi. Ve malum sebeplerden bu sadece gazetecilerin problemi ya da suçu değil. Bu denli kutuplaşmayı garip buluyorum. Eskiden bir gazete aldığımda farklı görüşte birçok yazar olurdu, aynı gazete ya da medya grubu içinde bile yazarlar birbirleriyle atıştırlardı. Şimdi böyle bir şey görmek mümkün değil. Fikir de oradan çıktı. Birbirinden farklı düşünen insanları bir araya getirmek mümkün olur mu, sorusundan. Bir taraftan da “Hapiste şu kadar gazeteci var” diyoruz ama bunlar kim? Böyle bir gazete yaparsam kim içeride, kim dışarıda bunun da kaydı tutulacak gibi geldi. Çok farklı sebeplerden hapiste

gerçeklikte bunun pek karşılığı yokmuş,
çünkü hâlâ “O varsa ben yokum”
anlayışı hakim.

Şu an hazırladığın projeye dönersek, sergi Şubat'ta olacak dedin, Mart ayında da kazanan açıklanacak. Peki vadedilen 100 bin Dolarlık ödülü kazanırsam ne yaparım diye düşündün mü?

Aslında bir adakla başvurdum. Eğer kazanırsam parayı kendi dünyevi zevklerim değil de başka bir şey için kullanabilirim diye düşündüm. Aklımda bir şey var ama şimdi söylemek için çok erken. Ara ara adakla çalışıyorum aslında, “Kırmızı/Kırmızı” da adak adadığım bir işti. Dini bir adaktan bahsetmiyorum tabii, daha çok evrene gönderdiğin mesaj, niyet bu. “Bu olursa şunu yapacağım” diye koşullanınca sonunda hakikaten bir tamamlanmışlık hissi veriyor.

Hazır “Kırmızı/Kırmızı”dan bahsetmişken; o çalışman için tamamlanmışlık hissediyor musun?

Bu proje didaktik bir niyetle değil, bir iyileştirme niyetiyle çıktı. Beni de iyileştirdi, daha doğrusu iyileştirmek derken değiştirdi ve dönüştürdü. “Sanatçı seyirci için yapıyor” denir ya, ben hiç öyle yapmıyorum. Yalnızca ben ne öğrenebilirim, bu iş beni nasıl değiştirir, dönüştürür diye düşünüyorum. “Kırmızı/Kırmızı” da böyle yola çıktı. İnanılmaz duygusal ve zor bir projeydi; büyük bir ağırlığı, borcu vardı, hem bana yardımcı olan insanlara hem böceklere hem de evrene... Bu borçla yola çıkıldığı için benim hissettiğim o dönüştürücü enerjiyi izleyicinin de alması önemliydi ve bu gerçekleşti. Bilgi yazısını bile okumadan insanlar isi hissedebildi, buna çok

gidip Kültür Bakanlığıyla ve Birleşmiş Milletler temsilcisiyle görüştük, herkes çok olumlu baktı. Sonra bir şekilde ben orada olmayınca proje ilerlemedi. Ama bir gün olacaktır, belki de daha zamanı gelmedi.

Bu çalışma ilk kez gösterildiği 14. İstanbul Bienali'nin bitmesinin ardından MoMA, British Museum ve Katar'daki Mathaf Müzesi koleksiyonlarına girdi. Neler hissettin?

Tabii benim de sanatçı olarak bir egom var, bu haberler beni mutlu ediyor ama onun ötesinde bu projenin ardındaki hikayenin, boyanın hikayesinin bir şekilde sanat tarihine girmesi beni daha çok heyecanlandırıyor. O yüzden en sevdiğim nokta o oldu.

O çalışmada kullandığın pigmentin Harvard Straus Center'ın pigment koleksiyonuna girdiği ve Ermenistan'ın bu pigmentle UNESCO'ya başvurduğu haberlerine denk geldim, bunlar projeye paralel gerçekleşen birer tesadüf mü?

Bunların hepsi aynı zamanlarda oldu. 2015'in haziran ayında ilk kez Ermenistan'a gittiğimde, tanıştığım kişilerden biri UNESCO'ya bu raporu hazırlayan kişiydi, sonra çok yakın arkadaş da olduk. Ben "Böyle bir böcek varmış, bu boyayı kullanmak istiyorum" derken onlar da zaten başlamış oldukları bu projeden bahsettiler. Çok sevindim elbette çünkü bu böceğin soyu tükeniyor, Ermenistan da bunun farkında. Projelere aynı anda başlamışız, sanki o böceklerin kurtulma zamanı gelmiş gibi... Kültür Bakanlığı aracılığıyla nesli tükenmekte olduğu için bu böceklere endüstrileşmeye kapalı bir alan bir alan verilmiş ve korumaya alınmışlar. Bu

Pigmentin Harvard'a girmesi ise şöyle gelişti: Burası dünyadaki tek pigment müzesi, ve buranın varlığını öğrendikten sonra bir performans için gittiğim Boston'da bir küratörle konuşurken projenin konusu açıldı, beni pigment müzesinin direktörüyle tanıştırmıyorsunuz dedim. Direktör küratörün yakın arkadaşı çıktı ve ben de Sahakyan'dan izin alarak elimde kalan yaklaşık bir gramlık boyayı buraya götürdüm. İlk önce "Bizim koleksiyonda mutlaka olması lazım" dediler, gönderdiğim dokümanlara baktılar ve sonrasında "Çok sevindik haberimiz yoktu" diyerek koleksiyonlarının bir parçası yaptılar, bu beni de çok sevindirdi tabii.

"Kırmızı/Kırmızı"

Çavuşoğlu'nun "Kırmızı/Kırmızı" isimli çalışması ilk kez gösterildiği 14. İstanbul Bienali'nin bitmesinin ardından MoMA, British Museum ve Katar'daki Mathaf Müzesi koleksiyonlarına girdi.

Davet edildiğin "What Do People Do for Money?" başlıklı Manifesta sergisi Eylül ayında sona erdi. Genel anlamda bu bienal deneyimi nasıldı?

Aslında enteresan bir deneyimdi. Bu kadar uzun soluklu, Avrupa'da gerçekleştirilen bir bienal olduğundan, pek çok açıdan daha profesyonel bir bienal bekliyordum ve açıkçası o konuda biraz hayal kırıklığına uğradım. Sergi olarak da çok etkileyici, derinlikli değildi. Güzel işler vardı ama sergi, bir bütün olarak pek bir şey söyleyemediği için işler de bir korodaki detone sesler

heyecanını kaybetmişse, dönüşemiyorsa, dönüştüremiyorsa fena. Genel anlamda başlığı ve temayı heyecan verici buldum, konu açılacak ve derinleşecek diye umuyordum ama pek öyle iş göremedim. Bu başlık altında çok daha farklı yerlere gideceğini düşünmüştüm oysa; para kazanma, emek, sömürü, vb. Akla ilk gelen düşünme katmanında kaldı gördüğüm şeyler, bunu da ancak küratöryel müdahalenin zayıflığına bağlayabilirim.

Manifesta için yeni ürettiğin “Muthoscapes” izleyicide nasıl yankı buldu sence?

Kendi işim 10 resimden oluşuyordu. Altısı Kunsthalle Zurich’de, dördü de şehir merkezindeki tren istasyonunda bulunan ‘bilgi noktası’ndaydı. Uzun zamandır bir restoratörle çalışmak istiyordum, bienal için de sokaklardan, bit pazarlarından yağlıboya resimler, peyzajlar topladım. Ve bir restoratörle birlikte bu resimleri ilk çizilmiş hallerine doğru restore etmeye çalıştık. Mesela sanatçı önce bir dağ yapmış, sonra onu silmiş ve sağ tarafa yerleştirmiş... Biz tablolarındaki bu tür değişimleri bulmaya çalıştık. Resmin orijinali ne demek, resmin ilk yapılma tarihi, orijinali restoratör için ne anlama gelir, bunu insanların orijinine bağlayabilir miyiz gibi birtakım sorular soran bir işti. Bence işler sergilendikleri sanat merkezindense, Bahnhof’taki bu ‘tourist service’in mekanında daha iyi anlaşıldı. Sonuçta İsviçre’ye ilk geldiğinde turist olarak gideceğin ilk yerlerden biri burası ve burada hayali bir ülkenin reklamıyla karşı karşıya kalıyorsun. Karlı dağları, muhteşem doğasıyla, barışçıl tarihiyle, zenginliğiyle ütöpik bir imgesi var İsviçre’nin... O yüzden o noktaya yerleştirilen dört resim

Baştan beri işlerinin odağında yazılı tarih-sözlü tarih, kişisel bellek-kolektif bellek ikilikleriyle tarih yazımı var, hep bir şeylerin altını kazıyorsun. Güncel sanatta tarih yazımı nedir, nasıl işler?

Yakın zamanda Adam Philips'in yazdığı Freud biyografisini okudum, aslında bu kitaba biyografi üzerine bir kitap demek belki daha doğru. Orada yazar, "İnsan kendi hayatını anlatırken bile her anlattığında hayatı değiştir" diyor. Tam da bu nedenle, biyografi yazmak imkansızdır fikrini öne sürüyor kitap. Aslında biyografi dediğimiz tarihin ta kendisi ve her anlatışta değişebiliyor. Bu mevzunun benim derdim olan kısmı ise tarihi sabitlemeden, ezberletmeden ya da üzerine tek bir yorum varmış gibi empoze etmeden, her anlattığında değişen sistemleri öne çıkarmak; anlatının, tarih yazımının değişebilirliğini, değişmesinin kötü olmadığını göstermek... "Bunlar yanlış, benim dediğim doğru" demek değil asla...

Perspektiflerin çoğulluğunun altını çizmek aslında...

Aynen, ya da milyonlarca varyasyondan birini daha göstermek. Derdim tam da bu.

İki üç ay kadar önce küratör Özge Ersoy ile birlikte Diyarbakır'da Uluslararası Fotoğraf Günleri kapsamında "Güncel Sanat, Belgesel Pratikleri ve Tarih Yazımı Üzerine" adlı bir atölye düzenlediniz. Orada neler konuşuldu?

Diyarbakır'daki atölye bana çok şey öğreten bir deneyim oldu. İnanılmaz karşılık aldığımız bir konuşmaydı ve fark ettim ki Diyarbakır'da insanlar

uzun zamandır görmedim diye de üzuldüm. Hem söz bölünmediği için bir rahatlık vardı hem de biz de soru soruyorduk. Karşılıklı olarak iyi hissettiren, dönüştüren bir atölye oldu. Konu güncel sanatta tarih ve tarih yazımı üzerine yapılmış işler, gazetecilik, gerçeklikti. Önce Özge bir sunum yaptı, daha çok kendisini dönüştüren işlerden; Phil Collins, Rabih Mroué gibi sanatçıların videolarından bazı örnekler gösterdi. Ben de varolan mekanizma içine, aslında olmayan bir bilgiyi yerleştirmek ve o kurmacayla oynayarak sisteme müdahale etmekle başlayan pratiğimin geldiği noktayı anlattım. Başladığım nokta bugün biraz değişmiş olsa da, niyet hâlâ var olan anlatıma yeni bir alternatif sunup, onu da en azından sanat tarihine entegre edebilmek.

Atölyeye katılanların bu bahsettiğin gerçeklik, gazetecilik, tarih yazımı gibi kavramlara bakışı nasıldı?

Biz Diyarbakır'a Sur çatışmaları henüz yeni bitmişken gittik. Ayrıca Eğitim-Sen'den pek çok öğretmenin görevden alındığı döneme denk geldi ama yine de bu festivali yapmaya kararlıydılar, ki organizasyonu üstlenenlerin çoğu öğretmen... Büyük bir anksiyeteyle yaşayan fakat her şeye rağmen bu tür etkinlikleri yapmaya çalışan insanlar; bu çok da değerli. Sonuçta herkes yarın ne olacağını bilmez, kaygılı bir haldeydi. Ama en azından evde perdeleri kapatıp oturmak yerine dışarı çıkıp etkinlikleri takip etmeyi tercih ediyorlar, bu çok önemli.

Tarih yazımı biraz sorunlu bir konu, o nedenle merak ediyorum, yurtdışında yaptığın projelerde üretim süreci ya da işlerin alımlanması farklı oluyor mu? Örneğin Varsova'da sehrin siddet dolu

Person Round çalışmaları... Bireysel anlatılar arasında dahi çok çatışmalı bir ortam oluyor bazen... Yurtdışında bu tür işlere nasıl hazırlanıyorsun?

Tabii özellikle politikayla, kimlikle ilgili işler yapıyorsan ister istemez endişelerin oluyor. Türkiye’de bir proje ürettiğim kadar rahat üretemiyorum yurtdışında. Ama gittiğim yerlerde de yerel işbirlikçilerle çalışıyorum çünkü öteki türlü çok zor oluyor. Hem konuya hakim olmak anlamında hem de projenin yerlilere çağrıştıracakları şeyleri, oradaki mekanizmayı tam anlamıyla bilmiyorsunuz, o nedenle... Her halkın tarihe farklı bir bakışı, farklı öfkeleri, mutsuzlukları var. O yüzden yerel işbirlikçiler çok önemli rol alıyor.

Son dönemde Türkiye’deki karanlık ve depresif hal ile ilişkili olduğunu düşündüğüm bir projenin içindesin, “Vasiyetimdir”. Özge Ersoy ve Merve Ünsal ile birlikte geliştirdiğiniz bu projeden de kısaca bahsedebilir misin?

“Vasiyetimdir”, sanatçıların bu dünyadan göçtükten sonra işlerini, işlerinin sergilenmelerini ne şekilde kontrol etmek isteyip istemeyecekleri fikrinden doğdu. Özellikle de yaşadığımız coğrafyada ölümle her an burun buruna olduğumuzdan, sanatçılar ölümü ister istemez düşünüyor; peki ölümden sonrasını düşünüyorlar mıdır diye merak ettik. Farklı jenerasyon ve pratikten gelen sanatçıları davet ederek, gelen katkıları m-est.org sitesi üzerinden her hafta yayımlamaya başladık. İlerde kitaplaştırma fikrimiz var, bakalım...

Son olarak, bu ara üzerinde çalıştığın yeni bir iş var mı?

Küratörlüğünü Carolyn Christov-

sonra bu iş koleksiyonun bir parçası olacak. Aslında benim ikinci bir varyasyon üretmeye niyetim yoktu ama Doğu'da, Katar'daki Mathaf Müzesi koleksiyonunda yer alan işin Batı'da bir müzede de olması benim için önemliydi. İkincisi, burası Arte Povera'nın en iyi örneklerini barındıran, önemli bir müze. Sergi ise sanat tarihinden çok geniş bir aralığı kapsayacak, Tantrik resimlerden Annie Besant'ın Hindistan'dan getirilen orijinal çalışmalarına birçok eser olacak. Önümdeki planlardan en önemlisi şimdilik bu sergi, diğerleri ihtimaller.

Bu ara beni en heyecanlandıran şeylerden biri de gravür öğrenmek. Önce iki arkadaşımın atölyesinde başladım, şimdiyse Mimar Sinan Üniversitesi'ndeki gravür atölyesine gidiyorum. Henüz daha deneme ve öğrenme sürecindeyim; bir süre böyle geçsin istedim, materyali tanıyayım, deneyim biriktireyim... Bir yandan da açıkçası sürekli ülkede ne oldu, ne olacak diye endişelenmek yerine ellerle bir şey yapmak insana çok iyi geliyor. Saat 10'da atölyeye gidiyorum, fark etmeden saat 5 oluyor. Bu ara seramik kursuna giden ya da elleriyle, vücuduyla bir şey yapan çok fazla arkadaşım var. Hâlâ bir şeyleri dönüştürebiliyorum, bir şeyler yapabiliyorum hissi mutluluk veriyor sanırım.

0 Comments

Sort by Oldest

Add a comment...

Facebook Comments Plugin